

РОЗДІЛ ІV. ГОСПОДАРСЬКЕ ТА ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО

УДК 34/614.841.41: 630*13

ЩОДО ОКРЕМИХ АСПЕКТІВ НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ ЛІСІВ В УКРАЇНІ

Гулак О.В., к.ю.н., доцент

Національний університет біоресурсів і природокористування України

У статті здійснено дослідження окремих аспектів нормативного регулювання забезпечення пожежної безпеки лісів в Україні, низки чинників та тенденцій, які впливають на формування державного механізму в досліджуваній сфері суспільних відносин.

Ключові слова: нормативне регулювання, окремі аспекти нормативного регулювання, пожежна безпека лісів, регулювання пожежної безпеки лісів в Україні.

Гулак Е.В. К ОТДЕЛЬНЫМ АСПЕКТАМ НОРМАТИВНОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ПОЖАРНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ЛЕСОВ В УКРАИНЕ / Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины, Украина

В статье проведено исследование отдельных аспектов нормативного регулирования обеспечения пожарной безопасности лесов в Украине, ряда факторов и тенденций, которые влияют на формирование государственного механизма в исследуемой сфере общественных отношений.

Ключевые слова: нормативное регулирование, отдельные аспекты нормативного регулирования, пожарная безопасность лесов, регулирования пожарной безопасности лесов в Украине.

Gulac O.V. CONCERNING OF SEPARATE ASPECTS OF STANDARD REGULATION OF ENSURING FIRE SAFETY OF THE WOODS IN UKRAINE / National university of bioresources and nature of the use of Ukraine, Ukraine

This article has research of separate aspects of standard regulation of ensuring fire safety of the woods in Ukraine, ranks of factors and tendencies which influence on formation of state mechanism in the sphere of public relationships.

It is noted that now ensuring of fire safety of the woods is extremely topical and important issues not only for our state, but also all world community. It is well-known that the woods are one of more important natural resources which ecological value is caused not only and not so much by their natural functions and their weak and long renewal.

However, we receive facts about those cases of forest fires with large-scale catastrophic consequences more often almost from all continents. As a result, there are a lot of emergency situations of forest fires which are unique and needing rather long time for updating natural properties of the woods come under destructive influence.

It is necessary to mention that the most common reason of emergence of forest fires is human factor. Unfortunately, the increased danger for preservation of forest fund creates as activity of the person as simple being in the wood. However, the right of free being of citizens in the wood is one of more important rights in the forest exploitation sphere, though at the same time, it is rather often connected with negative influence of human activity, first of all, creation of the increased fire danger.

The part 3 of article 41 of the Constitution of Ukraine notes that citizens for satisfaction of the requirements can use objects of the right of the state and municipal ownership according to the law. At the same time, use of property can't do harm to the rights, freedoms and dignity of citizens, to interests of society, to worsen an ecological situation and natural qualities of the earth (the part 7 article 41 Constitution of Ukraine).

According to the Forest code of Ukraine (Articles 89 91) and Provisions about state forest, direct functions of forests protection including fire, first of all rely on the State protection.

According to loss of action of the Law of Ukraine "About fire safety" on the first of July, 2013, points of Fire safety regulations in the woods of Ukraine constantly refer to its situation (in particular, item 1.2; item 2.2 Rules and so on) and already old profile name of central executive authority, namely State Forest of Ukraine (for example item 2.2 Rules).

Consequently, bringing is offered to conformity with a current legislation, revision and corresponding addition questions that was examined in the scientific article, first of all such normatively-legal acts, as: Statute about the state forest guard of Ukraine and Rule of fire safety in the forests of Ukraine.

Key words: The normative regulation, separate aspects of the normative regulation, fire safety of the forests, adjusting of fire safety of the forests in Ukraine.

Забезпечення пожежної безпеки лісів наразі є надзвичайно актуальним та важливим питанням не лише для нашої держави, але й усієї світової громадськості. Загальновідомо, що ліси – це один із найважливіших природних ресурсів, екологічна цінність якого обумовлена не лише і не стільки їх природними функціями, скільки їх слабким та тривалим поновленням [1, 140]. Втім, факти про ті чи інші випадки лісових пожеж з масштабними катастрофічними наслідками ми отримуємо дедалі частіше майже з усіх континентів. У результаті все частіше виникаючих та набираючих масштабу надзвичайних ситуацій лісових пожеж, унікальні та потребуючі досить тривалого часу для оновлення природні властивості лісів піддаються руйнівному впливу.

Таким чином, особливого значення набуває створення ефективної системи заходів правової охорони лісів загалом та удосконалення відповідного напрямку у сфері пожежної безпеки зокрема.

Найбільш розповсюдженою причиною виникнення лісових пожеж являється людський фактор. На жаль, підвищену небезпеку для збереження лісового фонду створює як господарська діяльність людини, так і просте перебування в межах лісу. Втім, право вільного перебування громадян в лісі являється одним із важливіших прав у сфері лісокористування, хоча, в той же самий час, досить часто пов'язане із негативним впливом людської діяльності, насамперед, створенням підвищеної пожежної небезпеки.

Частина 3 статті 41 Конституції України [2] зазначає, що громадяни для задоволення своїх потреб можуть користуватися об'єктами права державної та комунальної власності відповідно до закону. Разом з тим, використання власності не може завдавати шкоди правам, свободам та гідності громадян, інтересам суспільства, погіршувати екологічну ситуацію і природні якості землі (ч.7 ст.41 Конституції України).

Тож, надаючи право вільного перебування громадян у лісах України, лісове законодавство одночасно передбачає випадки обмеження такого права з метою забезпечення пожежної безпеки. Так, стаття 88 Лісового кодексу України «Установлення заборони на користування лісами» зазначає: «Органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування в межах своїх повноважень, визначених цим Кодексом, можуть установлювати заборону або обмеження на відвідування лісів населенням, а також проведення певних видів робіт на окремих лісових ділянках на період пожежної небезпеки та під час проведення заходів боротьби зі шкідниками» [3]. А одним з важливих завдань Державної лісової охорони (далі – Держлісоохорони), відповідно ч.17 ст.7 Положення про державну лісову охорону є внесення пропозицій відповідним органам виконавчої влади щодо заборони відвідування лісів населенням і в'їзду до них транспортних засобів та заборони полювання в період високої пожежної небезпеки [4].

Відповідно до Лісового кодексу України (ст.ст.89-91) та Положення про державну лісову, безпосередні функції щодо реалізації охорони лісів, в тому числі і пожежної, насамперед покладаються на Держлісоохорону.

Аналізуючи вказані вище основні нормативно-правові акти щодо досліджуваної нами проблематики, зокрема, Лісовий кодекс України та Положення про державну лісову охорону, маємо зазначити наступне: обидва нормативно-правові акти містять майже однакові положення щодо визначення, статусу, завдань та повноважень Держлісоохорони, при тому, що прийняті вони з різницею у 15 років та мають різну юридичну силу. Так, положення підзаконно-нормативного акту, – у нашому випадку, – Положення про державну лісову охорону, прийнятого на 15 років пізніше, мають значно розширити та деталізувати основні пункти закону. Наразі, обидва нормативні акти регламентують одні й ті самі питання, до того ж, питання щодо соціально-правового захисту посадових осіб державної лісової охорони регламентовано лише на рівні закону. Окрім того, положення статті 92 Лісового кодексу України «Соціально-правовий захист посадових осіб державної лісової охорони» в частині 3 та 11 посилаються на необхідність нормативного впорядкування питань, що ним регламентуються на рівні Кабінету Міністрів України. Зокрема, визначено: «Перелік категорій посадових осіб державної лісової охорони, які підлягають обов'язковому державному особистому страхуванню, а також порядок та умови цього страхування встановлюються Кабінетом Міністрів України»; «Порядок відшкодування шкоди, заподіяної майну, виплати допомоги в разі загибелі чи отриманні тілесних ушкоджень посадовій особі державної лісової охорони чи членам її сім'ї встановлюється Кабінетом Міністрів України».

Разом з тим, саме в пунктах Положення про державну лісову охорону цих питань нормотворець не торкається. Таким чином, можна зробити висновок щодо того, що нормативно-правові акти у питанні регламентації здійснення охорони лісу майже ідентичні, за виключенням наявності у Положенні про державну лісову охорону додатку стосовно визначення складу посадкових осіб державної лісової охорони. Вважаємо, що зазначений нормативно-правовий акт потребує доопрацювання та відповідного доповнення.

Більш конкретизовані вимоги, що забезпечують пожежну безпеку вітчизняних лісів, закріплені в Правилах пожежної безпеки в лісах України [5], щоправда затверджених ще Наказом Державного комітету лісового господарства України № 278 від 27 грудня 2004 р. відповідно до Закону України «Про пожежну безпеку» [6], на виконання постанови Кабінету Міністрів України № 870 від 1 липня 2002 р. «Про затвердження Програми забезпечення пожежної безпеки на період до 2010 року» [7]. Втім, наразі, відповідно до Указу Президента України № 1085 від 9 грудня 2010 р. [8] Державний комітет лісового господарства України реорганізований у Державне агентство лісових ресурсів України, Закон України «Про пожежну безпеку» та основні його положення втратили чинність у зв'язку з прийняттям Кодексу цивільного захисту України № 5403 від 2 жовтня 2012 р. [9], а постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Програми забезпечення пожежної безпеки на період до 2010 року» не є чинною у зв'язку з закінченням терміну, на який вона була прийнята.

Отже, є абсолютно зрозумілою необхідність і у зміні нормативно-правового акту, який встановлює основні вимоги щодо забезпечення пожежної безпеки вітчизняних лісів, як з позиції відповідності чинному законодавству, так і з підстав винесення прийняття правил регламентування такої важливої сфери суспільних відносин, як забезпечення пожежної безпеки лісів, на більш високий рівень, зокрема – Кабінету Міністрів України чи, принаймні, центрального органу виконавчої влади, який наразі формує політику держави у відповідному напрямку, – Міністерства аграрної політики та продовольства України.

Незважаючи на втрату чинності Закону України «Про пожежну безпеку» ще першого липня 2013 р., пункти Правил пожежної безпеки в лісах України (далі – Правила) повсякчас посилаються на його положення (зокрема, п.1.2; п.2.2 Правил тощо) та вже стару назву профільного центрального органу виконавчої влади, а саме Держкомлісгосп України (наприклад п. 2.2 Правил).

Правила пожежної безпеки в лісах України є обов'язковими для виконання всіма центральними і місцевими органами державної виконавчої влади, підприємствами, установами, організаціями (незалежно від виду їх діяльності та форм власності) і громадянами, що з будь-яких причин перебувають у лісі (п.1.2. Правил). Зазначений нормативно-правовий акт містить вимоги пожежної безпеки, що встановлюються з метою забезпечення охорони лісу від пожеж.

Зокрема, п.1.7. Правил пожежної безпеки в лісах України визначає, що безпосереднє здійснення заходів щодо охорони лісів від пожеж, їх гасіння та обліку покладається на постійних лісокористувачів. Умови участі тимчасових лісокористувачів у здійсненні пожежоохоронних заходів визначаються за згодою сторін у договорі на право тимчасового користування земельними ділянками лісового фонду.

Пункт 1.8. Правил пожежної безпеки в лісах України забезпечення пожежної безпеки в лісі покладає на керівників лісгосподарських підприємств та громадян, що ведуть лісове господарство.

Правилами пожежної безпеки в лісах України передбачено створення служби пожежної безпеки для координації та вдосконалення роботи, що пов'язана із забезпеченням пожежної безпеки в лісовому фонді, контролю за її проведенням (п.2.2 Правил).

Правилами пожежної безпеки в лісах України, зокрема п.2.7, з метою запобігання, виявлення і гасіння лісових пожеж передбачено необхідність створення постійними лісокористувачами відомчої пожежної охорони, основною структурною одиницею якої має бути лісова пожежна станція. А при недоцільності створення лісових пожежних станцій в окремих структурних підрозділах постійних лісокористувачів мають бути створені пункти зосередження протипожежного обладнання та інвентарю за нормами (передбачені у Додатках Правил пожежної безпеки в лісах України) забезпечення протипожежним обладнанням та засобами

гасіння лісових пожеж структурних підрозділів постійних лісокористувачів, що не мають лісових пожежних станцій.

Оскільки вітчизняні суспільні відносини в лісовій галузі відрізняються, зокрема, і тим, що досить значна частина лісів знаходиться на землях природоохоронного фонду, ще частина – на землях оборони та тих земельних ділянках, які зазнали значного радіаційного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи, відповідних особливостей зазнали організаційно-правові аспекти реалізації охорони лісів загалом та їх пожежної охорони зокрема, виходячи як з правової так і природної та географічної характеристики таких лісів. Тож, особливості охорони лісів на окремих категоріях земель отримали окреме законодавче регламентування (Глава 20 ЛК України).

Відповідно, порядок охорони лісів на землях природно-заповідного фонду визначається, насамперед, згідно із Законом України «Про природно-заповідний фонд України» [10] (ст.100 ЛК України). Охорона лісів на землях оборони, які призначені для розміщення і постійної діяльності військових частин, установ, військово-навчальних закладів, підприємств та організацій Збройних Сил України, інших військових формувань, утворених відповідно до чинної нормативно-правової бази, проводяться спеціалізованими лісогосподарськими підрозділами з урахуванням режиму цих територій в порядку встановленому, в тому числі, Законом України «Про використання земель оборони» [11] (ст.101 ЛК України). Охорона, захист, використання та відтворення лісів на земельних ділянках зон відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення, що зазнали радіоактивного забруднення, здійснюються в порядку, в першу чергу, встановленому Законом України «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи» [12] (ст.102 ЛК України).

Отже, здійснивши короткий огляд окремих аспектів нормативного регулювання забезпечення пожежної безпеки лісів в Україні, можемо зазначити:

1. Результати аналізу лісового законодавства насамперед в частині деталізації, зокрема правового регулювання пожежної безпеки лісів свідчать про недосконалість правового поля в реалізації такої важливої державної функції. Очевидно, що система норм щодо регулювання зазначених питань потребує системного упорядкування та удосконалення в частині чіткого закріплення комплексу норм та правил щодо реалізації пожежної безпеки лісів та більш детального врегулювання відповідної діяльності профільної служби.
2. Відтак, зважаючи, по-перше, на суттєві системні зміни щодо досліджуваних питань вже на законодавчому рівні, що насамперед стосуються оновлення системи центральних органів виконавчої влади, які реалізують важливі функції у сфері лісових відносин; а по-друге – на певну науково-теоретичну та практичну застарілість положень низки нормативно-правових актів, положення яких розглядались у даному науковому дослідженні, вважаємо, що насамперед такі нормативно-правові акти, як: Положення про державну лісову охорону України та Правила пожежної безпеки в лісах України потребують приведення у відповідність до чинного законодавства, доопрацювання та відповідного доповнення з питань, що розглядались вище.

ЛІТЕРАТУРА

1. Пономарев М.В. Роль государственной лесной охраны в защите лесов от загрязнения отходами / М.В. Пономарев // Проблемы реализации законодательства. – М. : Юриспруденция, 2012. – С. 140-145.
2. Конституція України : Закон України 28 червня 1996 р. № 254к [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://rada.gov.ua/>.
3. Лісовий кодекс України : Закон України від 21 січня 1994 р. № 3852 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://rada.gov.ua/>.
4. Про затвердження Положення про державну лісову охорону : Постанова Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2009 р. № 976 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/>.

5. Про затвердження Правил пожежної безпеки в лісах України : Наказ Державного комітету лісового господарства України № 278 від 27 грудня 2004 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://rada.gov.ua/>.
6. Про пожежну безпеку : Закон України від 17 грудня 1993 р. № 3745 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://rada.gov.ua/>.
7. Про затвердження Програми забезпечення пожежної безпеки на період до 2010 р. : Постанова Кабінету Міністрів України № 870 від 1 липня 2002 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?code=870-2002-%EF>.
8. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади : Указ Президента України від 9 грудня 2010 р. № 1085 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://rada.gov.ua/>.
9. Кодекс цивільного захисту України : Закон України № 5403 від 2 жовтня 2012 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://rada.gov.ua/>.
10. Про природно-заповідний фонд України : Закон України від 16 червня 1992 р. № 2456 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://rada.gov.ua/>.
11. Про використання земель оборони : Закон України від 27 листопада 2003 р. № 1345 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://rada.gov.ua/>.
12. Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи : Закон України від 27 лютого 1991 р. № 791а [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://rada.gov.ua/>.

УДК 346.3:346.7: 347.45/47 / (477)

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЩОДО ДІЙСНОСТІ ДОГОВОРУ ПОСТАВКИ

Тищенко Ю.В., к.ю.н., доцент

*Навчально-науковий інститут права та психології
Національної академії внутрішніх справ*

У статті здійснено аналіз нормативно-правових актів, що регулюють договір поставки. Розглянуто умови договору поставки, що визначають його дійсність, а також зроблено відповідні висновки та пропозиції.

Ключові слова: договір поставки, істотні умови договору постави, предмет договору поставки, строк дії договору поставки, строк поставки, ціна договору.

Тищенко Ю.В. НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ ОТНОСИТЕЛЬНО РЕАЛЬНОСТИ ДОГОВОРА ПОСТАВКИ / Учебно-научный институт права и психологии Национальной академии внутренних дел, Украина

В статье осуществлен анализ нормативно-правовых актов, которые регулируют договор поставки. Рассмотрены условия договора поставки, которые определяют его действительность, а также сделаны соответствующие выводы и предложения.

Ключевые слова: договор поставки, существенные условия договора поставки, предмет договора поставки, срок действия договора поставки, срок поставки, цена договора.

Tyshchenko Y.V. SOME QUESTIONS IN RELATION TO REALITY OF CONTRACT OF DELIVERY / Educational-scientific institute of right and psychology of the National academy of internal affairs, Ukraine

In the article an analysis is carried out normatively legal acts which regulate the contract of delivery. The conditions of the contract are considered deliveries which determines his reality.

An contract of delivery is derivatives from the contract of purchase-sale. The value of delimitation of contract of purchase-sale from the contract of delivery consists in their different legal adjusting (presence of excellent composition of substantial terms, and as a result, possibility of confession of contract uncalled and others like that).